

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Освітня програма	Право
Заняття	2 семестр
Лекції	2 раз на тиждень
Семінарські	1 раз на тиждень
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Мова викладання	Українська

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Світличний Олексій Олексійович
Науковий ступінь	Кандидат юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри публічного права
Контакти	svitlychnyi.o.o@nmu.one
E-mail	svitlychnyi.o.o@nmu.one
Профайл	https://publiclawntu.com.ua
Персональна сторінка	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9024-1478 Researcher ID: F-2571-2019 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=JJbtKwUAAAAJ&hl=uk
Консультації	ауд.10/303, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра публічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 303
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) та онлайн-платформа Microsoft Teams

1. Анотацію до курсу

Навчальна дисципліна «Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини» є вибірковою складовою підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 «Право». Курс спрямований на формування у студентів системних знань та практичних навичок, необхідних для розуміння сутності та значення кримінально-правової науки, її історичної трансформації та сучасних тенденцій розвитку.

Вивчення дисципліни передбачає поєднання лекційних та практичних занять, роботу з нормативно-правовими актами, судовими рішеннями, науковими джерелами, аналіз кримінально-правових доктрин і виконання індивідуальних завдань. Засвоєні знання та

навички стануть основою для подальшої професійної діяльності у сфері кримінального права, а також для проведення наукових досліджень у галузі розвитку кримінально-правової теорії та практики.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань, умінь і практичних навичок, необхідних для глибокого розуміння сутності та значення кримінально-правових доктрин, їхнього історичного розвитку та сучасних тенденцій у контексті формування правової держави та розвитку науки кримінального права. Дисципліна покликана розвинути здатність майбутніх фахівців ефективно орієнтуватися у сучасних підходах до кримінально-правових досліджень, зіставляти класичні та новітні концепції, а також застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань у сфері кримінального права.

Завдання вивчення дисципліни. Вивчення навчальної дисципліни «Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини» передбачає досягнення таких основних завдань:

- аналіз генези кримінально-правової науки та її основних етапів;
- дослідження класичних доктрин кримінального права та їх впливу на сучасність;
- вивчення сучасних кримінально-правових теорій та тенденцій розвитку;
- формування навичок критичного мислення у сфері кримінально-правових досліджень;
- опрацювання міжнародних і національних підходів до розвитку кримінального права;
- формування здатності оцінювати ефективність правових норм крізь призму доктринальних підходів;
- розвиток умінь поєднувати теоретичні знання з практичними аспектами кримінально-правової діяльності.

Завдання курсу. У процесі опанування дисципліни «Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини» здобувачі вищої освіти повинні:

- знати основні етапи розвитку кримінально-правової науки;
- розуміти сутність і зміст класичних і сучасних кримінально-правових доктрин;
- уміти аналізувати кримінально-правові концепції у порівняльно-правовому аспекті;
- застосовувати доктринальні положення у вирішенні практичних завдань;
- оцінювати вплив наукових теорій на кримінальне законодавство та судову практику;

- формувати власну аргументовану позицію щодо перспектив розвитку кримінально-правової науки.

3. Результати навчання

РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій, перевіряти їх на достовірність, використовувати сучасні методи дослідження.
РН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
РН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
РН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
РН18. Здійснювати правову експертизу проєктів нормативно-правових актів, у тому числі з урахуванням європейського та міжнародного права.

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Тема 1. Витоки кримінально-правової науки
1. Перші джерела кримінально-правових знань у Давній Греції та Римі. 2. Вплив канонічного права на становлення кримінально-правової доктрини. 3. Рецепція римського права у середньовічній Європі. 4. Зародження кримінально-правових ідей у Київській Русі. 5. Значення звичаєвого права для формування ранніх доктрин.
Тема 2. Класичні школи кримінального права
1. Класична школа кримінального права: засновники та ідеї. 2. Принцип законності і його наукове обґрунтування. 3. Доктрина вільної волі і відповідальності особи. 4. Вплив класичної школи на європейські кримінальні кодекси. 5. Критика класичної школи у XIX ст.
Тема 3. Позитивістська школа кримінального права
1. Соціологічний та антропологічний напрями позитивізму. 2. Вчення Ч. Ломброзо та його сучасна оцінка. 3. Ф. Ліст і Р. Гарофало: погляди на причини злочинності. 4. Критика позитивізму з боку класичної доктрини. 5. Значення позитивістської школи для сучасної кримінології.
Тема 4. Соціологічна школа та її внесок у кримінальне право
1. Становлення соціологічної школи кримінального права. 2. Соціальні фактори злочинності. 3. Погляди Ф. фон Ліста. 4. Вплив соціологічної школи на кримінальну політику.
Тема 5. Розвиток кримінально-правової науки у XX ст.
1. Кодифікації кримінального права у XX ст. 2. Вчення про вину та кримінальну відповідальність. 3. Радянська кримінально-правова наука: досягнення і проблеми. 4. Розвиток науки кримінального права у країнах Західної Європи. 5. Трансформація кримінально-правових доктрин під впливом міжнародних процесів. 6. Внесок українських вчених XX ст.

Тема 6. Сучасні напрями кримінально-правової науки
1. Ліберальні концепції у кримінальному праві. 2. Неокласичний підхід. 3. Вчення про restorative justice (відновне правосуддя). 4. Критичні напрями сучасної науки. 5. Сучасні дискусії щодо меж криміналізації. 6. Розвиток науки кримінального права в Україні після 1991 р.
Тема 7. Європейська інтеграція та вплив міжнародного права
1. Роль ЄСПЛ у формуванні доктрини кримінального права. 2. Вплив права ЄС на кримінально-правову науку. 3. Уніфікація та гармонізація кримінального законодавства. 4. Практика міжнародних кримінальних трибуналів.
Тема 8. Сучасні українські доктрини кримінального права
1. Наукові школи кримінального права в Україні. 2. Доктрина кримінальної відповідальності в сучасних умовах. 3. Кваліфікація злочинів у світлі наукових дискусій. 4. Проблеми реалізації принципу верховенства права у кримінальному праві.
Тема 9. Перспективи розвитку кримінально-правової науки
1. Інтердисциплінарні підходи у кримінально-правових дослідженнях. 2. Виклики цифрової епохи для кримінально-правової науки. 3. Роль доктрини у реформуванні кримінального законодавства. 4. Перспективи української кримінально-правової науки у глобальному контексті. 5. Значення науки для розвитку правової системи.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Витоки кримінально-правової науки
Класична школа кримінального права
Позитивістська школа кримінального права
Соціологічна школа кримінального права
Розвиток науки у XX ст.
Сучасні напрями кримінально-правової науки
Європейська інтеграція та міжнародний вплив
Перспективи розвитку кримінально-правової науки

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/305 або 10/311 для проведення лекційних та семінарських занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90-100	Відмінно

75-89	Добре
60-74	Задовільно
0-59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної й індивідуальної робіт складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, тестування	підсумкове тестування	визначення загальної кількості балів за результатами поточних контролів; підсумкове тестування під час заліку
семінарські	контрольні завдання за кожною темою або індивідуальне завдання	усне опитування, оцінювання презентації виступ-презентація, робота в малих групах, реферат/есе; виконання завдань під час самостійної роботи		

6.3. Поточна успішність складається з оцінювання роботи на семінарських заняттях та результатів самостійної роботи. Отримані бали за активність, виконання завдань та участь у дискусіях додаються до балів за підсумкову (тестову) роботу в кінці семестру, що формує підсумкову оцінку з навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів з курсу складає 100.

Залік або екзамен відбувається у письмовій формі та включає тестові запитання. Правильні відповіді на запитання оцінюються в межах встановленої системи балів. Підсумкова оцінка визначається за накопичувальною системою — як сума балів, отриманих за всі види робіт.

6.4. Критерії оцінювання за роботу на семінарських заняттях. Робота на семінарських заняттях оцінюється за шкалою від 5 до 0 балів:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури, правильна мова викладення матеріалу;

4 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

3 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

1 бал – мінімальна спроба відповіді без аргументованості та логіки, з грубими помилками;

0 балів – відсутність відповіді.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Студенти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини».

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять. Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Семінарські заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за графіком, за погодженням з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Еволюція кримінально-правової науки: класичні та сучасні доктрини».

8. Ресурси і література:

Нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10. – Ст. 88.
4. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. – Нью-Йорк: ООН, 1948.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. – Рим: Рада Європи, 1950.

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. – Нью-Йорк: ООН, 1966.
7. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 р. – Нью-Йорк: ООН, 2000.
8. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р. – Париж: Рада Європи, 1957.
9. Конвенція ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 р. – Нью-Йорк: ООН, 2003.
10. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. – Рим: ООН, 1998.

Судова практика:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо смертної кари (№ 11-рп/99 від 29 грудня 1999 р.).
2. Рішення Конституційного Суду України у справі про призначення покарання (№ 15-рп/2004 від 2 листопада 2004 р.).
3. Рішення Конституційного Суду України у справі про конституційність положень Кримінального кодексу щодо відповідальності неповнолітніх (№ 5-рп/2003 від 30 січня 2003 р.).
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Коккінакіс проти Греції» від 25 травня 1993 р. (заява № 14307/88).
5. Рішення ЄСПЛ у справі «Ірландія проти Великої Британії» від 18 січня 1978 р. (заява № 5310/71).
6. Рішення ЄСПЛ у справі «Сельмуні проти Франції» від 28 липня 1999 р. (заява № 25803/94).
7. Рішення ЄСПЛ у справі «Олександр Волков проти України» від 9 січня 2013 р. (заява № 21722/11).
8. Рішення ЄСПЛ у справі «Балицький проти України» від 3 листопада 2016 р. (заява № 12793/03).
9. Рішення ЄСПЛ у справі «Ігнатов проти України» від 15 грудня 2016 р. (заява № 40583/15).
10. Advisory Opinion of the International Court of Justice on the Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, 8 July 1996.

Література:

1. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / за ред. О. М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2020. – 528 с.
2. Тацій В. Я. Кримінальне право України: проблеми розвитку і застосування. – Х.: Право, 2018. – 432 с.
3. Борисов В. І., Тютюгін В. І. Історія кримінально-правової думки. – Х.: Право, 2015. – 376 с.
4. Шапченко С. О. Еволюція кримінально-правової науки в Україні: монографія. – Дніпро: ДДУВС, 2021. – 312 с.
5. Kelsen H. General Theory of Law and State. – Harvard: Harvard University Press, 1949. – 516 р.
6. Beccaria C. On Crimes and Punishments. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995. – 248 р.
7. Garland D. Punishment and Modern Society: A Study in Social Theory. – Chicago: University of Chicago Press, 1990. – 304 р.
8. Фріс П. Л. Філософія кримінального права. – К.: Алерта, 2019. – 294 с.
9. Кальман О. Г. Історія кримінально-правових учень. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 278 с.

10. Ashworth A., Zedner L. Preventive Justice. – Oxford: Oxford University Press, 2014. – 352 p.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
2. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
5. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
6. <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
7. <http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.
8. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
9. <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
10. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
11. <http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.
12. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.